

Gratia

Gratia nisi gratis est, non est gratia
"Om nåden inte är gratis, är det ingen nåd"
Augustinus

Kyrkblad – Evangelisk – lutherska bekännelsekyrkan
Kirkeblad – Den Evangelisk lutherske bekjennelseskirke
Nr 3. 2011 årgang.15

"Nattverd" gahj

GRATIA

Utgis av:
Den Evangelisk
Lutherske Bekjennelseskirke/
Evangelisk-lutherska bekännelsekyrkan

Ansvar. red. Gunnar Edwardsson,
Redaksjonssekretær:
Gunnar Hjorthaug
gunnar.hjorthaug@tele2.no

Kirkestyret:

Asbjørn Hjorthaug, formann/ordf.
Gunnar Edwardsson, sekr./sekr
Jan-Erik Andersson, kasserer/kassör
Tlf: 0431/430165,
Åke Malander.
Nils Svensson.
Kirkestyrets adr: Rugdeveien 3
N-1823 Knapstad. Tlf/fax: 69 92 11
32
Kyrkans sv. bankgironr 5633-5136
Kirkens no.bankkontonr.
1135.10.53102

Menigheter/Församlingar:

S:t Matteus ev luth förs., Uppsala

Kh Åke Malander,
Åkerlänna 40
S-743 71 Björklinge,
Tlf/fax 018/356140/356235
ake.malander@telia.com

S:t Johannes ev luth förs., Yxenhult

Kh Gunnar Edwardsson,
Fågelsångsv.14
S-341 31 Ljungby,
Tlf/fax 0372/62952
gedwardsson@telia.com

S:t Andreas ev.luth förs., Skellefteå

Kh Gunnar Byström,
Fäbodgatan 34, S-931 56 Skellefteå,
Tlf/fax 0910/35008
bystrom@torpet.ac

Den lutherske menighet, Knapstad

Mprest Asbjørn Hjorthaug
Rugdeveien.3 N-1823 Knapstad
Tlf/fax 69 92 11 32
asbj.hjorthaug@c2i.net

Til lykke og salighet.

“Av nåde er dere frelst, ved tro, og dette er ikke av dere selv, det er en Guds gave.” Efs 2.8

Som lutherske kristne deltar vi i kirkeårets syklus og bruker ord og sakrament som åndelig kost og føde. Dette er en kristens oase i hverdagens mas og strev. Dagliglivets mange gjøremål har ellers lett for å ta mesteparten av vår tid og oppmerksomhet. Høymessens faste liturgi og budskap gir oss et møte med Guds ord og sakrament til ransakelse, frelse, liv og håp.

Forut for høymessen har vi mulighet til å be en medkristen eller eventuelt en prest om et privat skriftemål. Her kan du dele tanker og bekymring. Å bli lyttet til fra en medkristen, få klage sin nød og bekjenne sin synd er en rett og en mulighet. Her kan du be om råd, få et trøstens ord, dele skriftsteder og motta Guds tilgivelse gjennom ordet.

Det private skriftemål kan gi stor styrke. Dette er en ordning som vi i vår kirke bør bruke mer.

Luther sier i en av sine prekener: *“Jeg vil ikke gå til skrifte bare fordi paven har påbudt og vil det. Han skal la boten være en frivillig sak for meg og ikke gjøre noen tvang eller påbud av den. Det har han verken rett eller makt til. Men ikke desto mindre vil jeg ikke tillate noen å ta det private skriftemål fra meg. Jeg vil ikke oppgi det for alle skatter i verden, for jeg vet hvilken kraft og trøst det har gitt meg.”* (Walter, Nåden alene s 43)

Så kommer vi til høymessen som i vår kirke begynner med det alminnelige skriftemål. Ransakende ord leses og forkynnes og speiler vår situasjon. Vi bekjenner vår synd og roper til Gud. Han som har latt sin sønn Jesus Kristus lide døden for vår skyld. Vi ber om tilgivelse. Vi ber om at den Hellige Ånd viser oss evangeliet. I Guds sted står presten synlig og nær og gir oss syndenes forlatelse i Faderens, Sønnens og Helligåndens navn.

Som tilgitte mennesker går vi igjennom høymessen og får det frie evangelium i bibelord, bønn, preken og lovsang. *«For hvor to eller tre er samlet i mitt navn, der er jeg midt iblant dem»* (Matteus 18,20).

En gudstjeneste er et møte med Gud hvor han kaller og samler oss ved evangeliet. Vi får se Jesus Kristus og hans frelsesverk for oss og får økt kunnskap og kjennskap. Vi ber, lovsynger og takker.

“Jeg takker alltid min Gud for dere, for den nåde han har gitt dere i Kristus Jesus. I ham er dere blitt rike på alt, på all lære og all kunnskap; vitnesbyrdet om Kristus har da også fått sikkert feste hos dere. Derfor mangler dere ikke noen nådegave mens dere venter på at vår Herre Jesus Kristus skal åpenbare seg. Han skal også grunnfeste dere helt til enden kommer, så dere kan stå uten å bli anklaget på vår Herre Jesu Kristi dag.” (1kor 1:4-8)

Guds ord om frelse og tilgivelse gjelder den enkelte av oss. I nattverdensmåltidet får vi høre, se og smake. Guds ord og innstiftelsesordene leses. Brødet og vinen som vi får er Jesu sanne legeme og Jesu sanne blod. Et mysterium og et hellig sakrament. Dette gir oss syndsforlatelse, tro og himmelhåp. Et hellig og herlig måltid. Til lykke og salighet!

Gunnar A Hjorthaug

I den natt då han blev förrådd

Några tankar om nattvarens instiftelse.

Herren Jesus firar påskalammsmåltiden tillsammans med sina apostlar i enlighet med Herrens bud och förordning. Påskalammet, förbundsmåltiden innebar en årlig påminnelse om Guds godhet.

”Tänk på våra fäders underbara räddning ur Egypten, ur trälldomshuset!” Gud hade noggrant bestämt både när och hur påskan skulle firas. Men nu är det sista gången som Jesus firar det gamla förbundets påsk med sina lärjungar. Nu ska det gamla övergå i det nya, löftet ersättas av uppfyllelsen, skuggbilden av verkligheten. Vid samma påskhögtid som det gamla fullbordades instiftas det nya förbundets påskmåltid. ”Ty vårt påskalam är slaktat, nämligen Kristus.” En gång för alla, för alla tider och för alla människor!

I denna natt

instiftar Jesus nu den nya förbundsmåltiden, Herrens Heliga Nattvard. Detta omtalas i Matt. 26, Mark. 14, Luk. 22 och 1 Kor. 11. De berättar inte på alldeles samma sätt, men det föreligger ingen saklig skillnad mellan dem. Vi får av de fyra ställena en klar bild av vad som skedde och hur det gick till. Vi får veta vad det är som Kristus räcker fram åt lärjungarna och vad han säger om det och vad de (dvs. lärjungarna, och därmed

vi kristna i alla tider) ska göra med det och vad ändamålet och nyttan med det samma är, och till detta hör vi även en uppmaning att göra som han här gör och regelbundet fira denna måltid.

Instiftelseorden

Hur ska vi förstå instiftelseorden? Är det måne symboliskt? Det finns ju i NT liknelser och symboler och bildspråk. Jesus säger t.ex. ”Jag är dörren” och ”Jag är det sanna vinträdet” och liknande uttryck. Det vore inte så svårt att påvisa skillnaden mellan sådana ord och instiftelseorden. Det är dock helt onödigt att gå in på detta, ty vem skulle väl vilja åta sig att försöka bevisa att berättelserna om nattvarens instiftelse skulle vara en liknelse? Nej, det är ingen liknelse, lika lite som t.ex. berättelsen om den blindfödde i Joh. 9. Inte heller i NT i övrigt finns det något som antyder att det vore fråga om bildspråk. Vi måste alltså uppfatta orden bokstavligt, som de står.

Han tar ett bröd och en bägare

med vin, vanligt jordiskt bröd och vanligt jordiskt vin, och ber tacksägelsebönerna och han delar ut det att ätas och drickas. (Att han bröt brödet torde knappast ha någon läromässig innebörd.) Men han uttalar också de förunderliga orden: ”*Detta är min lekamen*” och ”*detta är mitt blod*”. Om innebörden av dessa ord råder som bekant skilda meningar. Men vad utsägs här egentligen? Låt oss läsa naturligt, det är ett naturligt språkbruk och ska läsas naturligt. Ordet ”detta” syftar naturligtvis på brödet han håller i, som *han tog*, och vinet i kalken som *han tog*. Mellan ”detta” och hans lekamen respektive hans blod råder efter vad han säger en identitet. Vi lutheraner talar om, och lär och bekänner, en verklig, reell närvaro, en real-

presens, av Kristi lekamen och blod i brödet och vinet.

Att göra detta

Nu är det dock viktigt att understryka att den närvaro i sakramentet som vi talar om inte är detsamma som all-estadesnärvaron och inte heller motiveras utifrån den. All-estadesnärvaron föreligger ju som uttrycket säger alltid och överallt. Den sakramentala närvaron däremot föreligger endast i nattvardsfirandets bröd och vin. Den verkas genom instiftelseordens läsande (konsekrationen), inte därför att prästen reciterar dem utan därför att Jesus har befallt honom att göra detta. Instiftelseorden får därför aldrig utelämnas, då vore det inte den av Kristus instiftade nattvarden, lika lite som om man skulle utelämna ätandet och drickandet. Orden är Kristi allmaktsord till vilka han har bundit oss. Detta behandlar Konkordieformeln rätt utförligt (se t.ex. sid 516 och 625-626 i den vanliga svenska upplagan).

En konkret närvaro

Även inom lutherdomen har det på många håll tyvärr skett en förskjutning från Luthers bibliska uppfattning av en konkret närvaro knuten till brödet och vinet genom konsekrationen till en mer obestämbar och andligare närvaro. Skillnaden framträder tydligt om vi jämför den oförändrade

och den av Melanchthon senare utgivna förändrade versionen av Augsburgska bekännelsens artikel X, "Om Herrens nattvard". I den oförändrade (invariata) heter det: "Om Herrens nattvard lär de, att Kristi lekamen och blod i nattvarden är verkliga

upplagan (variata) heter det istället: "Om Herrens nattvard lär de, att med bröd(et) och vin(et) erbjuds i sanning Kristi lekamen och blod åt dem som äter i Herrens nattvard." (Förkastandet saknas.) Här har närvaron förändrigats och är inte längre knuten till elementen, utan istället är det så, som det kan heta, att "när vi äter av brödet och dricker av

"Detta (brödet) är min lekamen" och "detta (vinet) är mitt blod" – inte symboliserar, inte förmedlar, inte är bärare av, utan **är** min lekamen och mitt blod. Det konkreta brödet och vinet **är** Kristi lekamen och blod. Och om detta bröd och vin, som nu alltså genom konsekrationen har blivit hans lekamen och blod, säger han att det ska delas ut och ätas och drickas.

Nattvarden fra Dores bibel

närvarande och utdelas åt dem som mottar sakramentet. De förkastar dem som lär anorlunda.", i den förändrade

vinet, så uppfyller Kristus sitt löfte och ger oss sin lekamen och sitt blod". Detta är inte vad Kristus sa när han instiftade sakramentet; han säger:

Med glädje - flitigt bruk

Herren befäller att hans heliga nattvard ska firas i hans kyrka och församling intill den yttersta dagen på just det sätt som han gjorde i den natt då han blev förrådd. Han säger däremot inget om hur ofta det ska ske, men hans uttryck "så ofta (eller varje gång) ni gör det" tyder ju på att han förutsätter att hans kyrka någorlunda regelbundet dukar upp altarbordet och att vi i tro på hans ord gör flitigt bruk av sakramentet.

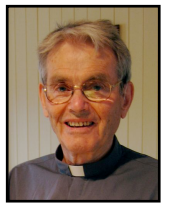
Detta gör vi med desto större glädje, eftersom vi då förkunnar Herrens död till dess han kommer. Herrens död som för oss innebär syndernas förlåtelse, vilket är nattvarden syfte och stora gåva.

Så har vi vårt påskalamm, ofrat för oss, Guds rena Lamm som burit världens synd, allt intill döden. Tänk på vår underbara räddning ur vårt andliga Egypten, ur synden och tråldomsörkret!

Åke Malander

Åtta saligheter

(Andaktsserie över Matt 5: 1-12)

VII.
**”Saliga är de fridstif-
tande, ty de skall kallas
Guds barn.”**

Melkisedek

Sedan Abram hade befriat sin brorson Lot från de konungar som tagit honom tillfånga... ”gick konungen i Sodom honom till mötes i SAVEDALEN... och Melki-sedek, konungen i Salem lät bära ut bröd och vin. Denne var präst åt Gud, den Högste. Och han välsignade honom och sade :”Välsignad vare Gud den Högste som har givit dina fiender i din hand.” Och Abram gav honom tionde av allt.” /1 Mos. 14: 17-20 -

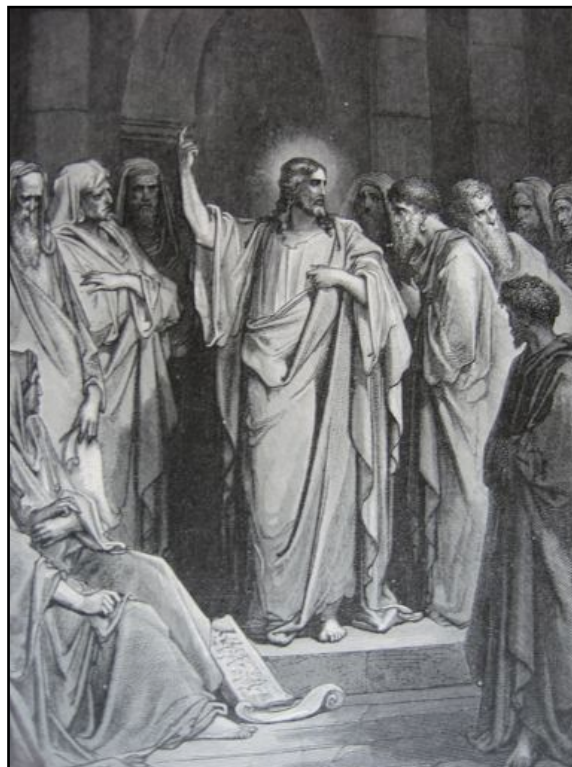
Denne Melki-Sedek, vars namn betyder: ”Rättfärdighe- tens konung”, var konung över staden Salem, vilket betyder ’frid’. Hebr.7:2 kallar honom: ”Fridens konung”. Hebr. 7:3 fortsätter: ”Denne, som står där utan fader, utan moder, och utan släktledning, utan början eller slut på sitt lin, likställs med Guds Son.” –

Guds Ande säger i Psaltaren 110:4 om den kommande Messias: ”HERREN har svurit och skall inte ångra sig: ’Du är en präst till evig tid efter Melki-Sedeks sätt’. Han upprepar detta Ord i Hebr.7:21f.: ”i så måtto är också det förbund bättre, som har Jesus till löftesman. De andra prästerna har blivit flera, då döden hindrade dem att bli kvar.”

Melki-Sedek och det Gamla förbundets överstepräster tjänar därför som en skugg- bild av den Överstepräst och det Nya Förbund Herren ut- lovat: ”Se dagar skall komma då

jag skall sluta ett nytt förbund med Israels bus och med Juda bus.”/Hebr 8:8
”Kristus har kommit som en Överstepräst för det kommande goda, och genom det större och fullkomligare tabernaklet som inte är gjort med händer, det vill säga som inte tillhör den här skapelsen, har Han, inte med bockars och kalvars blod, utan med sitt eget blod, en gång för alla gått in i helgedomen och vunnit en evig förlossning.”/Hebr 9:11f

”Vi var av naturen vredens barn liksom de andra. Men Gud... har gjort oss som var döda genom överträdelserna levande med Kristus. Av nåden är ni saliga genom tro, och det inte av er själva, Guds gåva är det, inte av gärningar, för att ingen skall berömma sig själv. Vi är hans verk, skapade i Kristus Jesus till goda gärningar, som Gud förut har berett för att vi skall vandra i dem.

HAN är vår Frid!” / Ef.2: 3 – 10,14

”Han har gjort de båda till ett”- här talar aposteln om det Gamla och det Nya Förbundet.- ”Han har kommit och förkunnat Evangelium om frid för er som var långt borta” (d.ä oss hedningar=alla icke-judar) ”och frid för dem som var

nära”(d.ä. alla judar.)
– ”Därför har vi båda genom Honom i en Ande tillträde till Fadern”/Ef.2 -citats ur-/

Så stiftar HERREN själv frid för sitt utvalda Israel genom att sända sin SON till oss!
”Ty ett barn blir oss fött, en son blir oss given. På hans axlar vilar her- radömet, och hans namn är: ”Un- der, Rådgivare, Mäktig Gud, Evig Fader, Fridsfurste. Så skall her- radömet bli stort, och friden utan slut över Davids tron och hans kun- garrike. Det skall befastas och stödjas med rätt och Rättfärdighet från nu och till evig tid. HERREN Sebaots nitälskan skall göra detta.”/Jes 9:6f

Ty med änglasången: ”Ära vare Gud i höjden och frid på jorden, till människor hans välbehag”, ska- pade Kristus, Fridens furste Guds välbehags människor, vilka predikade Kristi fridstif- tande evangelium över hela jorden. Och alla lärjungar bär Jesu mäktiga trösteord i sina hjärtan: ”Se, JAG ÄR med er alla dagar intill tidens ände.” -

Ty alla dessa är i sanning saliga, mitt i sin svaghet, genom tron på Jesus Kristus, sin Frids- furste, Frälsare och GUD.

AMEN.

”Hör , o Herre och var mig nådig; Herre var min hjälpare. Du förvandlade min klagan i fröjdesprång; Du klädde av mig min säck och omgjordade mig med glädje, Därför skall min ära lovsjunga dig utan att tystna; Herre, min Gud, jag vill tacka dig evinnerligen. ” / Psalt 30: 11ff

Gunnar Z. Byström

Nattvarden i den tidiga kyrkan

I Nya testamentet är händelserna kring Jesu död och uppståndelse noggrant återgivna. Det gäller särskilt instiftelsen av nattvarden eller altarets sakrament.

Instiftelseorden återges av Matteus, Markus, Lukas och av Paulus i 1 Korintierbrevet. Nattvarden kallas i Nya testamentet brödsbrytelsen (Apg 2:42) eller Herrens bord (1 Kor 10:21). Ända från den kristna församlingens första tid har nattvarden varit medelpunkten i församlingens gudstjänst (se Apg 20:7 och 1 Kor 11:23ff.). Nattvarden påminner om Jesu offerdöd och är en förkunnelse av hans död *"till dess han kommer"* (1 Kor 11:26). Samtidigt är nattvarden en gemenskapsmåltid med Kristus och mellan de kristna inbördes: *"Välsignelsens bågare, över vilken vi uttalar välsignelsen, ger den oss inte del av Kristi blod? Brödet som vi bryter ger det oss inte del av Kristi kropp? Eftersom det är ett enda bröd, är vi – de många – en enda kropp, ty alla får vi del av detta enda bröd"* (1 Kor 10:16-17). Nattvarden kallas också med ett grekiskt ord *eukaristi* som betyder "tacksägelse". Ordet *eukaristi* syftar på tacksägelsen eller välsignelsen som Kristus uttalade över brödet och vinet, och som han avslutade med det nya och väsentliga för nya förbundets måltid, nämligen: *"Detta är min kropp"*, och *"detta är mitt blod"*. Mycket tidigt i kyrkan kom ordet *"eukaristi"* att betyda själva nattvarden.

Verkligt

Instiftelseorden säger att nattvardsgästen verkligen mottager Jesu kropp och blod. Ätandet och drickandet är inte symboliskt utan verkligt. Luther säger: "Symboler är till för att betrak-

tas, inte för att ätas och drickas". Detta är också den tidiga kyrkans lära.

"De tolv apostlarnas lära",

en handbok i kristet församlingssliv från strax efter apostlatiden, undervisar om dopet, bönen och nattvarden. Om nattvarden heter det att och över brödet ska bland annat sägas: "Liksom detta bröd var kring-spritt över kullarna och har samlats till ett, så må din kyrka samlas från jordens ändar till ditt rike". Detta motsvarar den bön som hos oss föregår själva instiftelseorden och är alltså av mycket gammalt ursprung.

Fra Louvre i Paris

Sedan heter det: "Ingen må äta eller dricka av er eukaristi utom de som blivit döpta i Herrens namn". – Nattvarden förutsätter dopet. – Längre fram i skriften ges följande föreskrift: "På Herrens dag skall ni komma samman för att bryta bröd och fira eukaristi sedan ni har bekänt era synder." Syndabekännelse och avlösning ska således föregå nattvardsgången.

Biskop Ignatius om nattvarden i brev

Ignatius var en av de första biskoparna i Antiokia efter apostlatiden. Han dömdes till att slitas sönder av vilddjur i Rom under kejsar Trajanus (98-117). Under färden till Rom skrev han sju brev som ännu är bevarade. Dessa brev visar bland annat att det redan då fanns en väl utvecklad kyrka under ledning av trogna biskopar. I brevet till de kristna i Smyrna skriver han: "Ge akt på dem som lär annorlunda om Kristi nåd, som kommit oss till del. De är emot Guds sinne. De håller sig borta från nattvarden

och bönen, ty de tror inte att nattvarden är vår Herre Jesus Kristi kropp, den kropp som lidit för våra synder och som Fadern i sin godhet uppväckt från de döda". Till församlingen i Rom skriver han: "Jag önskar ingen förgänglig föda eller detta livets goda. Jag önskar Guds bröd, vår Herre Jesu Kristi kropp, kommen av Davids säd, och till dryck önskar jag hans blod som är oförgänglig kärlek".

Justinus Martyren i et försvarsskrift,

som led döden omkring 165, skrev i Rom, ungefär tio år före sin död, en försvarsskrift för den kristna tron. Om nattvarden säger han: "Vi kallar denna måltid för eukaristi. Ingen får ta del av den utom de som tror att de ting vi lär är sanna, och som har tvagit sig i syndaförlåtelsens, den nya födelsens, bad och lever som Kristus befallt. Vi mottager inte dessa gåvor som om det vore vanligt bröd och vanlig dryck, utan alldeles som vår frälsare blev kött efter Guds ord och antog kött och blod för vår frälsnings skull, så blir även denna föda, över vilken tacksägelsen har uttalats, Jesu kropp och blod".

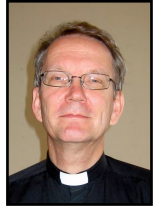
Biskop Irenius i en bok

En av den tidiga kyrkans främsta teologer, Irenius biskop av Lyon (död c:a 202) skriver i sin bok mot de heretikerna (de falskstroende) följande om nattvarden: "När nu den blandade kalken och det bakade brödet tar emot Guds ord och blir eukaristi, nämligen Kristi kropp och blod, och när vår kropps innersta därav stärkes – hur kan då sådana människor få för sig att kroppen inte kan ta emot Guds gåva som är evigt liv".

Litteratur: De apostoliska fäderna, Stockholm 1967, L.J. Johnson, *Worship in the Early Church*, vol. 1, Collegeville (Minnesota) 2009.

Mats Eskhult

Evangelium i nattvarden

När vi samlas till gudstjänst och högmässa är det ett stort sammanhang som vi träder in i och får del av. Så stort att vi inte kan fatta det. Vår gudstjänst är i sina huvuddelar densamma som i apostlarnas tid, den innehåller syndabekännelse, ordets förkunnelse, böner och nattvarens friande, evkaristin, tacksägelsen, lovsången.

När vi hör ordet, vi hör om Kristi ord och gärningar, då är det inte bara ett återberättande av något som hände för länge sedan, utan det är något som händer här och nu. Ordet som kommer till oss är Guds Andefyllda ord, det betyder att det är ett levande ord också i dag när vi firar gudstjänst eller läser och hör Guds ord.

Det är inte så att det var ett levande ord då när Jesus talade det eller Paulus förkunnade om Jesus och sedan har det bara blivit historia av det. Nej till skillnad från all annan historia har Bibelns ord ett levande ord i nuet, därför att Jesus som talade evangelium är densamma i går i dag så och i evighet. Hans ord har samma innebörd och samma verkan som då han talade det på jorden.

Egentligen är det så att det är vad Jesus visar oss när det gäller gamla testamentet. För honom var inte heller gamla testamentet blott en historiebok som bara berättade vad som i gångna skeenden hade hänt och hur Gud hade handlat då. Det var ord som var närvarande och verkliga och skulle gå i uppfyllelse. Vi kan tänka på hur Jesus

förstod profetordet när han i Nasarets synagoga förklarade *"att i dag är det Skriftens fullbordat inför edra öron"*. Och där han i Johannesevangeliet säger att Skriften inte kan bli om intet.

Det är alltså Skriftordets ständiga aktualitet som gör att när vi samlas till gudstjänst så är Guds hela uppenbarelse där, ja hela Skriftens fulla verklighet från början och intill slutet. Från begynnelse intill änden. Precis som det var när Jesus gick omkring i det dåtida Israel och förkunnade evangelium om Guds rike, så är det när vi firar Gudstjänst. För det är som vi sjunger i psalmen: *"Jesus från Nasaret går här fram / Än som i gången tid / Löser ur vanmakt ur synd och skam / Skänker sin kraft och frid / Himmeleriket är nära."*

Det är också det sammanhang som gäller när vi firar eucharistin eller nattvarden. Då är det i en stor gemenskap *"med dina trogna i alla tider och med hela den himmelska härskaran"* som vi lovar och prisar Guds heliga namn, därför detta också kallas eucharisti, tacksägelse och lovsång.

Då är det inte beroende av vi är många och att vi är en stor skara som kan sjunga eller något annat sådant. Sin närvaro talar ju Jesus själv om där han säger *"att vad två eller tre är församlade i mitt namn, där är jag mitt i bland dem"*. Utan det är sammanhanget, att man är samlade i Jesu Kristi frälsarens namn. Det är detta som är avgörande.

Nu uppstår säkert tanken hos lite hos oss alla att hur man kan med visshet säga att man är samlade i Jesus Kristi namn. Det räcker ju inte bara att säga det, menar man. Men när vi säger detta att vi är samlade i Jesu namn då är det att just med den meningen och insikten att hans ord är här och med hans ord också hans gärningar och med allt detta Han själv.

Det är alltså församlingen samlade i Jesu Kristi Frälsarens namn som också firar eucharistin eller nattvarden.

När vi nu ska gå att se på nattvarden instiftelseord sådan de föreligger i 1 Kor 11: 23–26 och Matt 26: 24–26 så är det viktigt att vi har klart denna bakgrund både i det Jesus säger och vilken betydelse det har nu när vi firar nattvard.

Jag har själv tagit emot från Herren vad jag meddelade er: Den natt då Herren Jesus blev förrådd, tog han ett bröd, tackade Gud, bröt det och sade: *"Detta är min kropp, som är utgiven för er. Gör detta till minne av mig."* På samma sätt tog han bägaren efter måltiden och sade: *"Denna bägare är det nya förbundet i mitt blod. Så ofta ni dricker av den, gör det till minne av mig."* Ty så ofta ni äter detta bröd och dricker av denna bägare, förkunnar ni Herrens död till dess han kommer.

Medan de åt tog Jesus ett bröd, tackade Gud, bröt det och gav åt lärjungarna och sade: *"Tag och ät. Detta är min kropp."* Och han tog en bägare, tackade Gud och gav åt dem och sade: *"Drick alla av den. Ty detta är mitt blod, förbundsblodet, som är utgjutet för många till syndernas förlåtelse."*

Jag har själv tagit emot detta från Herren säger aposteln. Paulus hade fått insikt i detta genom en särskild uppenbarelse, vad de tolv hade varit med om, det hade han förstas hört om och varit med när de firade nattvard i Jerusalem. Men själva orden har han själv tagit emot från Herren, säger han. Och det är också detta han överlämnar till församlingen i Korint.

Just detta påpekande är viktigt att lägga märke till. Det är ju nämligen så i dag att många som konverterar till katolska kyrkan och de ortodoxa kyrkorna och där har man uppfattningen att Skriften är en del av traditionen. Det betyder att skrift och tradition blir ett och att allt blir ställt under det mänskliga. Men ordet traditio betyder egentligen överlämna Och det är detta vi ser i Paulus brev. Han överlämnar åt församlingen det som blivit honom givet. Inte vad han själv finner på utan det sanna traderandet är att överlämna det som har blivit oss givet av

Gud. Uppenbarelsen sådan den är given av Guds helige Ande.

Nu hör vi här i instiftelseorden Herrens Jesu egen ord. Han säger om brödet han tagit, välsignat och brutit: *"Detta är min kropp som är utgiven för er. Gör detta till min åminnelse."* Och om bägaren, kalken, säger han: *"Denna kalk är det nya förbundet i mitt blod, som blir utgjutet för många till syndernas förlåtelse. Gör detta till min åminnelse"*

Brödet och vinet är hans kropp och blod, som blir utgiven och utgjutet till syndernas förlåtelse och detta är det nya förbundet. Det är ju vid den årliga påskalammsfesten som Jesus instiftar nattvarden. Det hör samman med påsklammet i Gamla testamentet.

Påsk betyder ju skona, förskona, och syftar alltså på offerlammets blod som ströks på dörrposterna och som skulle rädda Israels folk från att gå under och drabbas av Guds straffande ängel. Lammet som offrades för att Israel skulle gå fria. Och det var detta man årligen i Israel återkom för att fira.

Där hör vi om förbundsblodet som stänkts på altaret och på folket och som beseglar Guds förbund med Israels folk och lägg märke till att detta förbund är knutet till ordet, Guds uppenbarelsen genom Mose. Det visar också hebreerbrevet kap 9.

Jesus talar om det nya förbundet i mitt blod, då är det något som ersätter det gamla. Det nya förbundet som inte är bokstav utan ande som Paulus säger. Och lägg märke till att här hos profeten sägs det att Gud ska lägga sin lag i deras hjärtan, det vill säga Gud ska skapa tron i deras hjärtan och genom tron ska de känna Gud och detta förbund ska kännetecknas av att Gud skall förlåta synderna och inte mer komma ihåg dem.

Låt oss nu återvända till instiftelseorden igen. Jesus säger att brödet är hans kropp som blir utgiven och vinet är hans blod, det nya förbundets blod, som blir utgjutet för många till syndernas förlåtelse. Utgiven och utgjutet på korset. Det betyder hans kropp och blod som offrades genom hans död på korset. Det är också därför Paulus säger *"Så ofta vi äter brödet och dricker kalken förkunnar vi Herrens död till dess att han kommer."*

Kristi utgivna kropp och utgjutna blod till försoning för världens synder, det är närvarande i den heliga nattvarden. Det nya förbundet där synderna förlåtes och som inte är lagbud utan som är ande och liv, ja evangelium är närvarande och verklighet i den heliga nattvarden.

Kristi offer är närvarande i nattvarden. Inte på så sätt att man tänker att han på nytt offras i nattvarden, utan att det en gång fullbordade offret på Golgata kommer till oss här och nu, och vi får åtnjuta frukterna av detta offer.

Och Jesus säger att vi ska äta och dricka detta, göra det till hans åminnelse. Vilket vi inte bara ska förstå som ett in memoriam av hans lidande och död utan som ordet åminnelse, anamnesis verkligen betyder, nämligen som ett återopande på hans försoning, hans lidande, död och uppståndelse för oss människor och för vår salighets skull. För det är egentligen detta som ordet anamnesis betyder i det bibliska sammanhanget, att vi får återropa oss på det förbund Gud gjort genom sin Son. Gud räcker oss genom sin Son detta sakrament med det nya förbundets blod och vi får återropa oss på detta evangelium och mottaga det i tro och förtröstan.

Nattvarden är också evkaristi, dvs förbundet med tacksägelse och lovsång för Guds stora och mäktiga gärningar såsom vi ser lovsångerna i Lukas evangelium, Marie lovsång och Sakarias lovsång och Simeons lovsång, ja lovsånger som Psaltaren ger oss *"Du bereder för mig ett bord i mina ovänners åsyn, du smörjer mitt huvud och låter min bägare flöda över. Godbet och nåd ska följa mig i alla mina livsdagar och jag ska bo i Herrens bus evinneligen."*

Nattvarden är även eskatologi, den gör Kristi enda en gång för alla givna offer närvarande, men det riktar blickarna fram emot evigheten, mot den stora nattvarden i himmelen. Den är en förkunnelse om

Kristi försoningsdöd till dess att han kommer.

Men nattvarden är därtill ett mysterion, en hemlighet uppenbarad för oss människor. Vi kan inte förstå detta sakrament med vårt förnuft eller utranssaka det, förklara hur brödet kan vara Kristi kropp eller vinet hans blod, vi kan inte förstå hur materia som finns på jorden kan förenas med Gud i himmelen. Men redan lärjungarna, Jesu lärjungar, ställdes inför det obegripliga i Jesu väsen, i hans ord och under, och hans ofattbara uppståndelse. Inte kunde de förklara det, eller säga hur det kunde gå till, hur det kunde ske. Men de bekände sig med Petrus ord *"Du är Messias, den levande Gudens Son"* eller Tomas ord: *"Min Herre och min Gud"*. Jesu ord och under övertygade dem. Så får det också vara med oss.

Så måste vi också göra när vi nalkas detta sakrament. Det är i bekännelse till honom som vi får komma, bekännelse till honom att han just är Guds Son och världens Frälsare, som vi kan komma till detta sakrament. Och det är i återopande på hans ord och gärning, hans utgivna kropp och blod till vår försoning som vi ska nalkas detta sakrament och få del därav till våra själars frälsning och salighet.

35. Holzschnitt. - HAB 990.122 Theol.